

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli, 24.5.2011
KOM(2011) 289 v konečnom znení
2011/0136 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o určitých povolených spôsoboch použitia osirotených diel

(Text s významom pre EHP)

{SEK(2011) 615 v konečnom znení}
{SEK(2011) 616 v konečnom znení}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Na sprístupnenie diel chránených autorským právom verejnosti v digitálnom archíve alebo knižnici online je potrebný predchádzajúci súhlas. Ak príslušného nositeľa autorského práva nie je možné určiť alebo nájsť, uvedené diela sú známe ako osirotené diela. V dôsledku toho nie je možné získať potrebné súhlasy na sprístupnenie diel online. Knižnice alebo iné inštitúcie, ktoré sprístupňujú diela verejnosti online bez predchádzajúceho súhlasu, sa vystavujú riziku, že porušujú autorské práva.

Hlavným cieľom tohto návrhu je vytvoriť právny rámec na zaručenie zákonného cezhraničného online prístupu k osiroteným dielam, ktoré sa nachádzajú v digitálnych online knižniciach alebo archívoch prevádzkovaných rôznymi inštitúciami uvedenými v návrhu, ak sa také osirotené diela používajú pri plnení poslania verejného záujmu týchto inštitúcií. Medzi tieto diela patria diela, ktoré sa publikovali formou kníh, odborných časopisov, novín, zábavných časopisov alebo iných tlačovín vrátane diel, ktoré sú do nich vložené, ako aj audiovizuálne a kinematografické diela, ktoré sa nachádzajú sa v archívoch verejnoprávných rozhlasových a televíznych organizácií a ktoré tieto organizácie ktoré vytvorili. Pokiaľ ide o archívy verejnoprávných rozhlasových a televíznych spoločností a osobitné postavenie verejnoprávných rozhlasových a televíznych organizácií ako producentov, je nutné obmedziť výskyt osirotených diel a ustanoviť lehotu pre diela, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto návrhu.

Tento cieľ sa má dosiahnuť prostredníctvom systému vzájomného uznávania statusu osirotených diel. Na stanovenie statusu „osiroteného diela“ sa od knižníc, vzdelávacích zariadení, múzeí alebo archívov, inštitúcií zaoberajúcich sa filmovým dedičstvom a verejnoprávných rozhlasových a televíznych organizácií vyžaduje, aby najprv vykonali dôsledné vyhľadávanie v členskom štáte, v ktorom sa dielo uverejnilo prvýkrát, a to v súlade s požiadavkami ustanovenými v navrhovanej smernici. Keď sa na základe dôsledného vyhľadávania ustanoví, že dielo má „status osiroteného diela“, príslušné dielo sa bude považovať za osirotené dielo v celej EÚ, vďaka čomu nebude potrebné viacnásobné dôsledné vyhľadávanie. Na základe toho bude možné sprístupniť osirotené diela online na kultúrne a vzdelávacie účely bez predchádzajúceho súhlasu v prípade, keď vlastník diela neukončí status osiroteného diela.

Táto iniciatíva vychádza z odporúčania Komisie z roku 2006 o digitalizácii kultúrneho dedičstva, jeho dostupnosti online a o uchovávaní digitálnych záznamov.¹ Napriek tomuto odporúčaniu len niekoľko členských štátov uplatňuje právne predpisy v oblasti osirotených diel. Malý počet existujúcich vnútroštátnych riešení je vymedzený skutočnosťou, že online prístup sa v nich obmedzuje len na občanov sídlacích na ich vnútroštátnom území.

Vytvorenie právneho rámca na uľahčenie cezhraničnej digitalizácie a šírenia osirotených diel na jednotnom trhu je takisto jedným z hlavných opatrení ustanovených v Digitálnej agende pre Európu², ktorá je súčasťou stratégie Európa 2020.³

¹ Odporúčanie Komisie 2006/585/ES z 24. augusta 2006 o digitalizácii kultúrneho materiálu, jeho dostupnosti online a o uchovávaní digitálnych záznamov, Ú. v. EÚ L 236, 31.8.2006, s. 28 – 30.

² Digitálna agenda pre Európu, KOM(2010) 245.

2. VÝSLEDKY KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENIA VPLYVU

• Konzultácie so zainteresovanými stranami

V roku 2006 bola zriadená skupina odborníkov na vysokej úrovni pre digitálne knižnice spájajúca zainteresované strany, ktoré sa zaoberajú digitalizáciou a dostupnosťou kultúrneho materiálu online vrátane osirotených diel.⁴ Skupina prijala Záverečnú správu o uchovávaní digitálnych záznamov, osirotených dielach a rozobratých dielach.⁵ Zástupcovia knižníc, archívov a držiteľov autorských práv podpísali Memorandum o porozumení týkajúce sa usmernení pre dôsledné vyhľadávanie osirotených diel.⁶

V roku 2008 sa prostredníctvom zelenej knihy Komisie o autorských právach v znalostnej ekonomike⁷ zisťovali názory zainteresovaných strán, okrem iného aj na nevyhnutnosť ďalších opatrení v súvislosti s osirotenými dielami.⁸ Dňa 19. októbra 2009 Komisia prijala následné oznámenie o autorských právach v znalostnej ekonomike⁹, v ktorom oznámila, že vykoná posúdenie vplyvu, v rámci ktorého preskúma, ako riešiť otázky osirotených diel v EÚ.

Dňa 26. októbra 2009 Komisia uskutočnila verejné vypočutie, na ktorom všetky zúčastnené strany predložili svoje názory na osirotené diela. Dňa 10. novembra 2009 švédске predsedníctvo a Európsky parlament zorganizovali spoločné vypočutie o osirotených dielach a o prístupe k dielam pre osoby so zrakovým postihnutím.

V priebehu rokov 2009 – 2010 útvary Komisie zorganizovali stretnutia s rôznymi zainteresovanými stranami na dvojstrannom základe s cieľom podrobnejšie prediskutovať príslušné otázky.

• Posúdenie vplyvu

V posúdení vplyvu sa analyzuje šesť možností: 1) žiadna politika, 2) zákonná výnimka z autorského práva, 3) rozšírené kolektívne licencie, 4) osobitné licencie pre osirotené diela udeľované organizáciami kolektívnej správy, 5) osobitné licencie pre osirotené diela udeľované verejnými orgánmi a 6) vzájomné uznávanie vnútroštátnych riešení týkajúcich sa osirotených diel.

Všetky možnosti politiky (s výnimkou možnosti 1) vychádzajú z predpokladu prijatia smernice, v ktorej sa bude vyžadovať, aby všetky členské štáty uzákonili osobitné právne predpisy týkajúce sa osirotených diel v stanovenom časovom rámci. Všetky možnosti politiky

³ Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu: http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm

⁴ Rozhodnutie Komisie z 27. februára 2006, ktorým sa zriaďuje skupina odborníkov na vysokej úrovni pre digitálne knižnice, Ú. v. EÚ L 63, 4.3.2006, s. 25 – 27. Skupina bola následne obnovená rozhodnutím Komisie z 25. marca 2009, Ú. v. EÚ 82, 28.3.2009, s. 9 – 11.

⁵ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/experts/hleg/index_en.htm

⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/orphan/guidelines.pdf

⁷ KOM(2008) 466.

⁸ Odpovede na konzultáciu sú dostupné na http://circa.europa.eu/Public/irc/markt/markt_consultations/library?l=/copyright_neighbouring_consultation_copyright&vm=detailed&sb=Title.

⁹ Analýzu odpovedí možno nájsť v prílohe, kapitolách 1 a 2. KOM(2009) 532.

okrem možnosti 3 sú založené na predpoklade požiadavky, že pred sprístupnením osiroteného diela v digitálnej knižnici online je nevyhnutné uskutočniť dôsledné vyhľadávanie.

Zákonná výnimka (možnosť 2) by umožnila vyhnúť sa zaťaženiu spojenému so získaním licencie k autorským právam, ale zachovala by predchádzajúce dôsledné vyhľadávanie. Táto možnosť však poskytuje menšiu právnu istotu, pretože v nej nie je zahrnutá certifikácia dôsledného vyhľadávania treťou stranou.

Možnosť 3, model „rozšírených kolektívnych licencií“, vychádza z predpokladu, že v prípade, keď organizácia kolektívnej správy povolí knižnici, aby sprístupnila knihy na webovej stránke, táto licencia sa na základe zákonnej výnimky bude vzťahovať na všetky diela v tejto kategórii vrátane osirotených diel (to znamená, knihy, filmy). Organizácia kolektívnej správy sa považuje za organizáciu, ktorá zastupuje také krajné prípady nezávisle od toho, či vykonala dôsledné vyhľadávanie s cieľom určiť alebo nájsť autora. Bez dôsledného vyhľadávania nie je možný prístup založený na vzájomnom uznávaní statusu osirotených diel. Rozšírená kolektívna licencia je takisto bežne platná len na vnútroštátnom území, na ktorom sa uplatňuje zákonný predpoklad.

Osobitná licencia pre osirotené diela (možnosť 4) poskytuje knižniciam a ostatným používateľom vysokú úroveň právnej istoty pred nárokmi na odškodnenie zo strany vlastníkov, ktorí sa znovu objavajú. Táto možnosť pred udelením licencie vyžaduje dôsledné vyhľadávanie s cieľom stanoviť status osiroteného diela, ako aj osobitnú licenčnú dohodu týkajúcu sa osirotených diel.

Licencia od verejných orgánov vzťahujúca sa na osirotené diela (možnosť 5) predstavuje verejnú certifikáciu dôsledného vyhľadávania, a preto poskytuje digitálnej knižnici vysokú úroveň právnej istoty. Táto istota však niečo stojí z hľadiska administratívneho zaťaženia. Preto mali skoršie podoby tohto systému obmedzený vplyv a vo vzťahu k rozsiahlym projektom digitálnej knižnice sa nepoužívajú.

Prístup založený na vzájomnom uznávaní statusu osirotených diel (možnosť 6) umožňuje knižniciam a ostatným príjemcom využívať právnu istotu, ak ide o „status osiroteného diela“ v prípade konkrétneho diela. Vzájomným uznávaním sa zaistí, že osirotené diela, ktoré sa nachádzajú v digitálnej knižnici, budú dostupné všetkým občanom v celej Európe.

3. PRÁVNE PRVKY NÁVRHU

- **Zhrnutie navrhovaných opatrení**

Návrh sa zaoberá dôsledným vyhľadávaním potrebným na určenie toho, či je konkrétne dielo osiroteným dielom, a keď sa to zistí, aby sa uzákonilo sprístupnenie tohto diela verejnosti online za určitých podmienok a na osobitné účely. V návrhu sa takisto objasňuje uplatňovanie rozšírených kolektívnych licencií na diela, ktoré sú potenciálnymi osirotenými dielami.

- **Právny základ**

Článok 114 ZFEÚ

- **Zásada subsidiarity**

Legislatívny návrh vo forme smernice je nevyhnutný, pretože dobrovoľné prístupy, predovšetkým odporúčanie Komisie 2006/585/ES z 24. augusta 2006, nepriniesli požadovaný výsledok. Okrem toho súbežná existencia nekoordinovaných vnútroštátnych prístupov upravujúcich osirotené diela v online knižniciach spôsobuje knižniciam ťažkosti pri prístupňovaní osirotených diel vo všetkých členských štátoch EÚ.¹⁰

- **Zásada proporcionality**

Keďže problém osirotených diel je hlavnou prekážkou vytvárania digitálnych knižníc, konzistentný rámec EÚ pre online prístup k osiroteným dielam je tou najmenej rušivou možnosťou na dosiahnutie požadovaného výsledku. Všetky ostatné prístupy by vyžadovali podstatne väčšie administratívne režijné náklady a licenčné infraštruktúry len pre osirotené diela.

- **Výber nástrojov**

Navrhovaný nástroj: smernica.

Hlavné články návrhu

V článku 1 sa stanovuje rozsah pôsobnosti a predmet úpravy smernice ako rôznorodý materiál, ktorý sa nachádza vo verejných knižniciach, vzdelávacích zariadeniach, múzeách a archívoch, ako aj v zbierkach inštitúcií zaoberajúcich sa filmovým dedičstvom a v archívoch verejnoprávných rozhlasových a televíznych organizácií. V sektore tlače sa vzťahuje aj na vizuálne diela, ako sú napríklad fotografie a ilustrácie nachádzajúce sa v týchto uverejnených dielach.

Článok 2 obsahuje vymedzenie pojmu osirotené dielo. Vymedzenie pojmu osirotené dielo zahŕňa požiadavku dôsledného vyhľadávania.

V článku 3 sa vysvetľuje, ako majú osoby, ktoré majú povolené využívať osirotené diela, vykonávať dôsledné vyhľadávanie. V článku 3 sa objasňuje, že dôsledné vyhľadávanie sa musí vykonávať len v členskom štáte, v ktorom bolo dielo zverejnené po prvý raz.

V článku 4 sa ustanovuje zásada vzájomného uznávania, prostredníctvom ktorej sa dielo považované za osirotené dielo po dôslednom vyhľadaní vykonanom v súlade s článkom 3, považuje za osirotené dielo vo všetkých členských štátoch.

Článok 5 sa týka možnosti ukončiť status osiroteného diela.

V článku 6 sa uvádzajú spôsoby použitia, ktoré majú vymenovaní používatelia povolené uplatňovať v súvislosti s osirotenými dielami (sprístupniť ich verejnosti v zmysle článku 3 smernice 2001/29/ES a reprodukovať také diela v zmysle článku 2 smernice 2001/29/ES na účely plnenia svojich úloh verejného záujmu).

V článku 7 sa ustanovuje, akým spôsobom môžu členské štáty povoliť niektoré ďalšie spôsoby použitia za osobitných podmienok.

¹⁰ V niektorých členských štátoch, ako je napríklad Francúzsko, prípravné práce na legislatívnom riešení potvrdzujú, že je potrebné európske riešenie – Conseil Supérieur de la Propriété Littéraire et Artistique *Commission sur les œuvres orphelines*, s. 19.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá vplyv na rozpočet Únie.

5. VOLITEĽNÉ PRVKY

- **Európsky hospodársky priestor**

Navrhovaný akt sa týka záležitosti EHP, a preto by sa mal rozšíriť na Európsky hospodársky priestor.

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o určitých povolených spôsoboch použitia osirotených diel

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 49, 56 a 114,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru¹¹,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Knižnice, múzeá, archívy, vzdelávacie zariadenia, inštitúcie, ktoré sa zaoberajú filmovým dedičstvom, a verejnoprávne rozhlasové a televízne organizácie sa zúčastňujú na rozsiahlej digitalizácii svojich zbierok alebo archívov s cieľom vybudovať európske digitálne knižnice. Knižnice, múzeá, archívy, vzdelávacie zariadenia, inštitúcie zaoberajúce sa filmovým dedičstvom a verejnoprávne rozhlasové a televízne organizácie v členských štátoch prispievajú k zachovaniu a šíreniu európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré je dôležité aj pre vytvorenie európskych digitálnych knižníc, ako je napríklad Europeana. Technológie na hromadnú digitalizáciu tlačových materiálov a na vyhľadávanie a indexáciu zvyšujú výskumnú hodnotu knižničných zbierok.
- (2) Potreba podporovať voľný pohyb znalostí a inovácie na vnútornom trhu je dôležitým prvkom stratégie Európa 2020, ako sa uvádza v oznámení Komisie Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu¹², do ktorej je zahrnutá Digitálna agenda pre Európu ako jedna z jej hlavných iniciatív.
- (3) Vytvorenie právneho rámca na uľahčenie digitalizácie a šírenia diel, pri ktorých sa neurčil autor a ak sa aj určil, nebol nájdený, takzvaných osirotených diel, je kľúčovým opatrením programu Digitálna agenda pre Európu, ako sa uvádza v oznámení Komisie

¹¹ Ú. v. EÚ C , , s. .

¹² KOM(2010) 2020.

Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Digitálna agenda pre Európu¹³.

- (4) Výhradné práva autorov týkajúce sa rozmnožovania a sprístupňovania ich diel verejnosti harmonizované podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti¹⁴, vyžadujú pred digitalizáciou a sprístupnením diela predchádzajúci súhlas autora.
- (5) V prípade osirotených diel tento predchádzajúci súhlas na rozmnožovanie alebo sprístupnenie verejnosti nie je možné získať.
- (6) Rozdielne prístupy členských štátov k uznávaniu statusu osirotených diel môžu predstavovať prekážky vo fungovaní vnútorného trhu, ako aj v používaní a cezhraničnom prístupe k osiroteným dielam. Také rozdielne prístupy môžu takisto viesť k obmedzeniu voľného pohybu tovaru a služieb, ktoré zahŕňajú kultúrny obsah. Z toho dôvodu je vhodné zaručiť vzájomné uznávanie takého statusu.
- (7) Spoločný prístup k určovaniu statusu a k povoleným spôsobom použitia osirotených diel je nevyhnutný najmä na zaručenie právnej istoty na vnútornom trhu v súvislosti s používaním osirotených diel knižnicami, múzeami, vzdelávacími zariadeniami, archívami, inštitúciami zaoberajúcimi sa filmovým dedičstvom a verejnoprávnymi rozhlasovými a televíznymi organizáciami.
- (8) Medzi kinematografické, zvukové a audiovizuálne diela, ktoré sa nachádzajú v archívoch verejnoprávnych rozhlasových a televíznych organizácií a ktoré tieto organizácie vyrobili, patria aj osirotené diela. Vzhľadom na osobitné postavenie rozhlasových a televíznych organizácií ako producentov zvukového a audiovizuálneho materiálu a vzhľadom na nutnosť prijať opatrenia na obmedzenie výskytu osirotených diel v budúcnosti, je vhodné stanoviť lehotu v súvislosti s uplatňovaním tejto smernice na diela v archívoch rozhlasových a televíznych organizácií.
- (9) Na účely tejto smernice by sa kinematografické, zvukové a audiovizuálne diela v archívoch verejnoprávnych rozhlasových a televíznych organizácií mali považovať za zahŕňajúce diela, ktoré si tieto organizácie objednali na svoje výhradné použitie.
- (10) Vybudovaním veľkých online knižníc sa sprostredkujú nástroje elektronického vyhľadávania a zisťovania, ktoré sprístupňujú nové zdroje objavovania pre výskumných pracovníkov a príslušníkov akademickej obce, ktorí by sa inak museli uspokojiť s tradičnejšími analógovými metódami vyhľadávania.
- (11) Z dôvodov zásady vzájomnosti v medzinárodných vzťahoch sa táto smernica uplatňuje len na diela, ktoré boli prvý raz uverejnené alebo vysielané v niektorom členskom štáte.
- (12) Skôr než sa dielo môže považovať za osirotené dielo, malo by sa uskutočniť dôsledné vyhľadávanie autora v dobrej viere. Členským štátom by sa malo umožniť, aby

¹³ KOM(2010) 245.

¹⁴ Ú. v. ES L 167, 22.6.2001, s. 10.

ustanovili, že také dôsledné vyhľadávanie môžu vykonávať organizácie uvedené v tejto smernici alebo iné organizácie.

- (13) V záujme zaistenia vysokej úrovne ochrany autorských práv v Únii je vhodné v prípade takého dôsledného vyhľadávania stanoviť harmonizovaný prístup. Dôsledné vyhľadávanie by malo zahŕňať možnosť nahliadnuť do verejne prístupných databáz, ktoré poskytujú informácie o statuse diela z hľadiska autorských práv. Členské štáty by okrem toho s cieľom predísť duplicite nákladnej digitalizácie mali zaistiť, aby sa používanie osirotených diel organizáciami uvedenými v tejto smernici zaznamenávalo vo verejne dostupnej databáze. Verejne dostupné databázy s výsledkami uskutočneného vyhľadávania a záznamami o používaní osirotených diel by mali byť v rámci možností koncipované a vybudované tak, aby umožňovali svoje vzájomné prepojenie na celoeurópskej úrovni a možnosť nahliadnuť do nich z jediného vstupného miesta.
- (14) Osirotené diela môžu mať niekoľkých autorov alebo zahŕňať iné diela alebo iný predmet ochrany. Touto smernicou by nemali byť dotknuté práva známych alebo určených nositeľov práv.
- (15) S cieľom predísť duplicite úsilia pri vyhľadávaní by sa dôsledné vyhľadávanie malo vykonávať len v tom členskom štáte, v ktorom sa dielo uverejnilo alebo vysielalo prvý raz. Aby mali ostatné členské štáty možnosť zistiť, či bol status osiroteného diela stanovený v inom členskom štáte, členské štáty by mali zabezpečiť, aby boli výsledky dôsledných vyhľadávaní, ktoré sa vykonali na ich územiach, zaznamenané vo verejne prístupnej databáze.
- (16) Je vhodné stanoviť, aby autori boli oprávnení ukončiť status osiroteného diela v prípade, keď sa prihlásia s nárokom na svoje diela.
- (17) S cieľom podporovať vzdelávanie a kultúru by členské štáty mali povoliť knižniciam, vzdelávacím zariadeniam a múzeám, ktoré sú verejne prístupné, ako aj archívom, inštitúciám, ktoré sa zaoberajú filmovým dedičstvom, a verejnoprávnym rozhlasovým a televíznym organizáciám, aby sprístupňovali a reprodukovali osirotené diela, za predpokladu, že takýmto použitím plnia svoje úlohy verejného záujmu, najmä uchovávanie, reštaurovanie a poskytovanie prístupu k dielam obsiahnutým v ich zbierkach na kultúrne a vzdelávacie účely. Medzi inštitúcie, ktoré sa zaoberajú kultúrnym dedičstvom, by mali na účely tejto smernice patriť organizácie určené členskými štátmi, aby zhromažďovali, katalogizovali, uchovávali a reštaurovali filmy, ktoré tvoria súčasť ich kultúrneho dedičstva.
- (18) Zmluvné ustanovenia môžu hrať úlohu v podporovaní digitalizácie európskeho kultúrneho dedičstva, čo sa rozumie tak, že knižnice, vzdelávacie zariadenia, múzeá alebo archívy a inštitúcie, ktoré sa zaoberajú kultúrnym dedičstvom, môžu na účely realizácie spôsobov použitia, ktoré povoľuje táto smernica, uzatvárať dohody s obchodnými partnermi o digitalizácii a sprístupňovaní osirotených diel. Tieto dohody môžu zahŕňať finančné príspevky takých partnerov.
- (19) Na podporu prístupu občanov Únie k európskemu kultúrnemu dedičstvu je takisto potrebné zaistiť, aby osirotené diela, ktoré sa digitalizovali a sprístupnili verejnosti v jednom členskom štáte, boli sprístupnené aj v ostatných členských štátoch. Verejne prístupné knižnice, vzdelávacie zariadenia, múzeá, archívy, organizácie zaoberajúce sa

filmovým dedičstvom a verejnoprávne rozhlasové a televízne organizácie, ktoré využívajú osirotené dielo s cieľom plniť svoje úlohy verejného záujmu, by mali mať možnosť sprístupniť toto osirotené dielo verejnosti v ďalších členských štátoch.

- (20) Touto smernicou by nemali byť dotknuté súčasné dohody v členských štátoch, ktoré sa týkajú správy práv, ako sú napríklad rozšírené kolektívne licencie.
- (21) Členské štáty by takisto mali mať možnosť povoliť používanie osirotených diel na účely, ktoré presahujú rámec poslania verejného záujmu organizácií, na ktoré sa vzťahuje táto smernica. Za takých okolností by sa mali chrániť práva a legitímne záujmy nositeľov práv.
- (22) Ak za podmienok ustanovených v tejto smernici členský štát povolí verejne prístupným knižniciam, vzdelávacím zariadeniam, múzeám, archívom, inštitúciám spravujúcim filmové kultúrne dedičstvo alebo verejnoprávnym rozhlasovým alebo televíznym organizáciám používať osirotené diela na účel, ktorý presahuje ich úlohy verejného záujmu, nositeľom práv, ktorí sa prihlásia s nárokom na svoje diela, by sa mala vyplatiť odmena. V tejto odmene by mal byť zohľadnený druh diela a jeho využitie. Členské štáty môžu ustanoviť, aby sa príjmami získanými z tohto použitia osirotených diel na účely vyplatenia odmeny, ktoré však neboli nárokované do uplynutia lehoty stanovenej v súlade s touto smernicou, prispelo na financovanie zdrojov informácií o právach, ktoré umožnia dôsledné vyhľadávanie nízkonákladovými a automatizovanými prostriedkami v kategóriách diel, ktoré skutočne patria alebo by mohli patriť do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.
- (23) Keďže ciele opatrenia, ktoré sa majú prijať, a to právna istota so zreteľom na používanie osirotených diel, sa nemôžu dostatočne dosiahnuť na úrovni členských štátov, a preto sa môžu z dôvodu jednotnosti pravidiel upravujúcich používanie osirotených diel lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, Únia môže prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity, ako je ustanovené v článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality, ako je uvedené v predmetnom článku, táto smernica neprekračuje rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie uvedených cieľov,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

- 1. Táto smernica sa týka určitých spôsobov použitia osirotených diel uplatňovaných verejne dostupnými knižnicami, vzdelávacími zariadeniami alebo múzeami, ako aj archívami, inštitúciami zaoberajúcimi sa kultúrnym dedičstvom a verejnoprávnymi rozhlasovými a televíznymi organizáciami.
- 2. Táto smernica sa uplatňuje na diela, ktoré boli najprv uverejnené alebo vysielané v členskom štáte a ktoré sú:
 - (1) dielami uverejnenými vo forme kníh, odborných časopisov, novín, zábavných časopisov alebo iných písomných materiálov, ktoré sa nachádzajú v zbierkach verejne prístupných knižníc, vzdelávacích zariadení, múzeí alebo archívov, alebo

- (2) kinematografickými alebo audiovizuálnymi dielami, ktoré sa nachádzajú v zbierkach inštitúcií, ktoré sa zaoberajú filmovým dedičstvom, alebo
- (3) kinematografickými, zvukovými alebo audiovizuálnymi dielami, ktoré vytvorili verejnoprávne rozhlasové a televízne organizácie pred 31. decembrom 2002 a ktoré sa nachádzajú v ich archívoch.

Článok 2 *Osirotené diela*

1. Dielo sa považuje za osirotené dielo, ak po dôslednom vyhľadávaní nositeľa práv, ktoré sa vykoná a zaznamená v súlade s článkom 3, nositeľ práv nie je určený, a ak aj je určený, nie je možné ho nájsť.
2. Ak dielo má viac ako jedného nositeľa práv a jeden z nositeľov práv bol určený a nájdený, uvedené dielo sa nepovažuje za osirotené dielo.

Článok 3 *Dôsledné vyhľadávanie*

1. Na účely stanovenia, či dielo je osiroteným dielom, organizácie uvedené v článku 1 ods. 1 zabezpečia, aby sa v prípade každého diela vykonalo dôsledné vyhľadávanie prostredníctvom preskúmania zdrojov príslušných pre kategóriu uvedených diel.
2. Zdroje, ktoré sú príslušné pre každú kategóriu diel, určí každý členský štát po porade s nositeľmi práv a používateľmi a zahrnú sa do nich zdroje uvedené v prílohe.
3. Vyžaduje sa, aby sa dôsledné vyhľadávanie vykonávalo len v členskom štáte, v ktorom bolo dielo uverejnené alebo vysielané prvý raz.
4. Členské štáty zabezpečia, aby sa výsledky dôsledných vyhľadávaní vykonávaných na ich územiach zaznamenávali do verejne prístupnej databázy.

Článok 4 *Vzájomné uznávanie statusu osiroteného diela*

Dielo, ktoré sa považuje za osirotené dielo podľa článku 2 v niektorom členskom štáte, sa považuje za osirotené dielo vo všetkých členských štátoch.

Článok 5 *Ukončenie statusu osiroteného diela*

Členské štáty zabezpečia, aby nositeľ práv k dielu, ktoré sa považuje za osirotené, mohol kedykoľvek ukončiť status osiroteného diela.

Článok 6
Povolené spôsoby použitia osirotených diel

1. Členské štáty zabezpečia, aby organizácie uvedené v článku 1 ods. 1 mohli používať osirotené dielo týmito spôsobmi:
 - (a) sprístupnením osiroteného diela v zmysle článku 3 smernice 2001/29/ES,
 - (b) rozmnožovaním v zmysle článku 2 smernice 2001/29/ES na účely digitalizácie, sprístupňovania, indexácie, katalogizovania, uchovávanía alebo reštaurovania.
2. Ak však v článku 7 nie je stanovené inak, organizácie uvedené v článku 1 ods. 1 nemôžu používať osirotené diela na dosiahnutie iných cieľov, ako sú ciele ich úloh verejného záujmu, a to najmä uchovávanie, reštaurovanie a umožnenie prístupu k dielam obsiahnutým v ich zbierkach na vzdelávacie a kultúrne účely.
3. Táto smernica sa nedotýka zmluvnej slobody takých organizácií pri plnení ich úloh verejného záujmu.
4. Členské štáty zabezpečia, aby organizácie uvedené v článku 1 ods. 1 pri používaní osirotených diel v súlade s odsekom 1 viedli záznamy o svojom dôslednom vyhľadávaní a verejne dostupné záznamy o použití.

Článok 7
Oprávnené spôsoby použitia osirotených diel

1. Členské štáty môžu organizácie uvedené v článku 1 ods. 1 oprávniť, aby použili osirotené dielo na iné účely, ako sú účely uvedené v článku 6 ods. 2 za predpokladu, že:
 - (2) organizácie uvedené v článku 1 ods. 1 vedú záznamy o svojom dôslednom vyhľadávaní;
 - (3) organizácie vedú verejne prístupné záznamy o použití osirotených diel;
 - (4) v prípade osiroteného diela, u ktorého bol nositeľ práv určený, ale nebol nájdený, sa meno nositeľa práv uvádza pri každom použití diela;
 - (5) nositeľom práv, ktorí ukončia status osiroteného diela v zmysle článku 5, sa vypláti odmena za používanie diela organizáciami uvedenými v článku 1 ods. 1;
 - (6) držitelia práv si môžu uplatniť nárok na svoju odmenu podľa bodu 4 v lehote stanovenej členským štátom, ktorá nie je kratšia než päť rokov od dátumu aktu, ktorý viedol k vzniku nároku.
2. Členské štáty si môžu zvoliť prostriedky na oprávnenie použitia v zmysle odseku 1 a slobodne sa rozhodnúť o použití akýchkoľvek príjmov, na ktoré nebol vznesený nárok po uplynutí lehoty stanovenej v súlade s odsekom 1 bodom 5.

Článok 8
Pokračovanie uplatňovania iných právnych ustanovení

Táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia týkajúce sa predovšetkým patentových práv, ochranných známk, dizajnových práv, úžitkových vzorov, topografie polovodičových výrobkov, ochrany typu písma, podmieneného prístupu, prístupu do káblových rozvodov vysielacích spoločností, ochrany národných kultúrnych hodnôt, požiadaviek na právnu záruku, zákonov o kartelových praktikách a nekalej súťaži, obchodného tajomstva, bezpečnosti, dôvernosti, ochrany údajov a súkromia, prístupu k verejným dokumentom a zmluvného práva.

Článok 9
Časová pôsobnosť

1. Ustanovenia tejto smernice sa uplatňujú na všetky diela uvedené v článku 1, ktoré sú k [dátum transpozície] chránené právnymi predpismi členských štátov v oblasti autorského práva.
2. Táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek uzavreté akty a práva nadobudnuté pred [dátum transpozície].

Článok 10
Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [...]. Bezodkladne oznámia Komisii znenie uvedených ustanovení a tabuľku zhody medzi uvedenými ustanoveniami a touto smernicou.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 11
Doložka o preskúmaní

Komisia priebežne skúma vývoj informačných zdrojov o právach a najneskôr jeden rok po nadobudnutí účinnosti tejto smernice a potom v ročných intervaloch predloží správu o možnom zahrnutí do rozsahu uplatňovania tejto smernice diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré v súčasnosti nie sú zahrnuté do takého rozsahu, a to najmä zvukových záznamov a samostatných fotografií a iných obrazových materiálov.

Do [jedného roka od dátumu transpozície] Komisia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o uplatňovaní tejto smernice v súvislosti s vývojom digitálnych knižníc.

Komisia v prípade potreby predloží návrhy zmien a doplnení tejto smernice, najmä s cieľom zabezpečiť fungovanie vnútorného trhu.

Článok 12
Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 13

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli

Za Európsky parlament
predseda

Za Radu
predseda

PRÍLOHA

Zdroje uvedené v článku 3 ods. 2 sú tieto:

- 1) v prípade publikovaných kníh:
 - (a) povinné výtlačky;
 - (b) existujúce databázy a registre vrátane projektu ARROW (Prístupný register informácií o autorských právach a osirotených dielach) a WATCH (Spisovatelia, umelci a držitelia ich práv) a ISBN (Medzinárodné štandardné číslo knihy);
 - (c) databázy príslušných organizácií kolektívnej správy, najmä organizácií spravujúcich práva na rozmnožovanie.
- 2) v prípade odborných časopisov a periodík:
 - (a) ISSN (Medzinárodné štandardné číslo sériových publikácií) pre periodické publikácie;
 - (b) indexy a katalógy z knižničných fondov a zbierok.
- 3) v prípade novín a zábavných časopisov:
 - (a) združenie vydavateľov v príslušnej krajine a združenia autorov a novinárov;
 - (b) povinné výtlačky;
 - (c) databázy príslušných organizácií kolektívnej správy vrátane organizácií spravujúcich práva na rozmnožovanie.
- 4) v prípade vizuálnych diel vrátane výtvarných diel, fotografií, ilustrácií, dizajnu, architektonických diel, ich náčrtov a ostatných, ktoré sa nachádzajú v knihách, časopisoch, novinách a obrázkových časopisoch:
 - (a) zdroje uvedené v bodoch 1, 2 a 3;
 - (b) databázy príslušných organizácií kolektívnej správy predovšetkým pre vizuálne umenia vrátane organizácií spravujúcich práva na rozmnožovanie;
 - (c) databázy obrazových agentúr tam, kde to prichádza do úvahy.
- 5) v prípade audiovizuálnych diel, ktoré sa nachádzajú v zbierkach inštitúcií zaoberajúcich sa filmovým dedičstvom a verejnoprávnych rozhlasových a televíznych organizácií:
 - (a) povinné výtlačky;
 - (b) databázy inštitúcií zaoberajúcich sa filmovým dedičstvom a databázy národných knižníc;

- (c) databázy s príslušnými normami a identifikátormi, ako je napríklad ISAN (Medzinárodné štandardné číslo audiovizuálnych záznamov) pre audiovizuálne záznamy;
- (d) databázy príslušných organizácií kolektívnej správy najmä pre autorov, výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a výrobcov audiovizuálnych diel.